

Notat

Journalnr.: 2023-112112

Dato: 21-06-2023

Høringsnotat – ATS-instruks ændringer pr. 5. oktober 2023

Trafikstyrelsen sendte den 14. april 2023 udkast til ændringer af de fælles civile/militære ATS-instrukser 0, 1, 3, 5, 8, 13 og Tillæg A til ATS-instruks 14 i høring hos de i bilag 1 nævnte høringsspartter.

Høringsfristen udløb den 22. maj 2023.

Trafikstyrelsen har modtaget høringssvar fra GATE Aviation Training og Naviair.

De modtagne høringssvar er indarbejdet i skemaet nedenfor sammen med Trafikstyrelsens bemærkninger hertil.

Trafikstyrelsen har derudover besluttet, i forhold til ATS-instruks 5, afsnit 4.9, at justere den indledende anmærkning 1 og pkt. 4.9.2 på baggrund af intern sagsbehandling. Ændringerne fremgår også af skemaet nedenfor.

Ændringer til ATS-instruks 0, 1, 3, 5, 8, 13 og Tillæg A til ATS-instruks 14 pr. 5. oktober 2023

Reference	Hørings svar	Trafikstyrelsens bemærkninger
Trafikstyrelsen:		
ATS-instruks 5, afsnit 4.9		<p>Den indledende Anm. 1 til afsnit 4.9 er ændret, og indeholder nu begge kriterier i definitionen af LVO, jf. ATS-instruks 1, inkl. kriteriet om Decision Height (DH).</p> <p>Anm. 1 affattes som følger:</p> <p><i>Anm. 1: Operationer ved lav sigtbarhed (LVO) er defineret ved indflyvninger og starter med en banesynsvidde (RVR) på under 550 m, eller indflyvninger med en beslutningshøjde (DH) på under 200 fod. Særlige procedurer for LVO (LVO-procedurer) iværksættes med henblik på at sikre CAT II/III indflyvninger.</i></p> <p>Ændringen er begrundet i Trafikstyrelsens vurdering af, at DH skal indgå som et element i forberedelsen ("Preparation Phase", jf. det vejledende materiale i Trafikstyrelsens følgebrev) til etableringen af LVO-</p>

Reference	Hørings svar	Trafikstyrelsens bemærkninger
		<p>procedurer, som skal aftales med flyvepladsoperatøren, jf. pkt. 4.9.1, og godkendes af Trafikstyrelsen, jf. pkt. 4.9.2.</p> <p>Flere detaljer fremgår af Trafikstyrelsens følgebrev.</p>
<p>ATS-instruks 5, pkt. 4.9.2</p>		<p>Pkt. 4.9.2 ændres som følger, idet høringsversionens litra a) slettes:</p> <p>4.9.2 Procedurer for påbegyndelse og fortsættelse af LVO skal:</p> <p>a) fastlægges i overensstemmelse med ATS-instruks 17, pkt. 2.3,</p> <p>b a) godkendes af Trafikstyrelsen, og</p> <p>c b) være indeholdt i lokal ATS-instruks.</p> <p>Ændringen er begrundet i at kravet om en aftale mellem lufttrafiktjenesteenheden og flyvepladsoperatøren angående LVO allerede er beskrevet i pkt. 4.9.1, som har baggrund i, at flyvepladsoperatøren, iht. EU-forordning 139/2014 (ADR-forordningen), skal fastlægge og gennemføre LVO-procedurer i samarbejde med lufttrafiktjenesten, hvorfor</p>

Reference	Hørings svar	Trafikstyrelsens bemærkninger
		litra a) i høringsversionens pkt. 4.9.2 kan udgå.
GATE Aviation Training:		
<p>ATS-instruks 0, pkt. 1.1, anmærkningen</p>	<p>... <i>I ATS-instrukserne er således bl.a. medtaget visse bestemmelser fra Kommissionens forordning (EU) nr. 923/2012 af 26. september 2012 (SERA-forordningen), med senere ændringer samt Kommissionens forordning (EU) nr. 2017/373 af 1. marts 2017 (ATM/ANS-forordningen) med senere ændringer.</i> <i>Ifølge artikel 288 i EUF-Traktaten gælder en forordning umiddelbart i hver medlemsstat. Gengivelse af disse bestemmelser i ATS-instrukserne er udelukkende begrundet i praktiske hensyn og berører ikke forordningernes umiddelbare gyldighed i Danmark.</i> ...</p> <p>Ovenstående uddrag af anmærkningen til pkt. 1.1 forslås justeret som følger (Sproglige ændringsforslag, overstreget og med grøn): <i>I ATS-instrukserne er således bl.a. medtaget visse bestemmelser fra Kommissionens forordning (EU) nr. 923/2012 af 26. september 2012 (SERA-forordningen), med inklusive senere ændringer, samt Kommissionens forordning</i></p>	<p>Delvis enig.</p> <p>Anmærkningen til pkt. 1.1 er generelt justeret med henblik på en forenkling og tydeliggørelse.</p> <p>Anmærkningen til pkt. 1.1 affattes som følger:</p> <p><i>Anm.: I ATS-instrukserne er medtaget bestemmelser fra Kommissionens forordning (EU) nr. 923/2012 af 26. september 2012 med senere ændringer (SERA-forordningen) samt Kommissionens forordning (EU) nr. 2017/373 af 1. marts 2017 med senere ændringer (ATM/ANS-forordningen), hvorfor også bestemmelser fra BL 7-5, som pr. 1. januar 2024 gør ATM/ANS-forordningen gældende på Færøerne og i Grønland i nærmere bestemt omfang, er medtaget.</i></p>

Reference	Høringsvar	Trafikstyrelsens bemærkninger
	<p>(EU) nr. 2017/373 af 1. marts 2017 (ATM/ANS-forordningen) med inklusive senere ændringer.</p> <p>Ifølge artikel 288 i EUF-Traktaten gælder en forordning umiddelbart i hver medlemsstat.</p> <p>Gengivelse af disse bestemmelser i ATS-instrukserne er udelukkende begrundet i praktiske hensyn og berører ikke forordningernes umiddelbare gyldighed i Danmark.</p>	<p>Ifølge artikel 288 i EUF-Traktaten gælder en forordning umiddelbart i hver medlemsstat. Gengivelse af disse bestemmelser er udelukkende begrundet i praktiske hensyn og berører ikke forordningernes umiddelbare gyldighed i Danmark eller gennemførelsen heraf på Færøerne og i Grønland.</p> <p>Hvor der i ATS-instrukserne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er anført udtrykket "ATM/ANS-forordningen" skal det, i forhold til Færøerne og Grønland, forstås som Bilag 1 til BL 7-5; - henvises til ATM/ANS-forordningens acceptable måder for overensstemmelse (Acceptable Means of Compliance (AMC)), henvises, i forhold til Færøerne og Grønland, til den pågældende AMC, jf. BL 7-5, pkt. 1.4 og 1.5.
<p>ATS-instruks 0, pkt. 1.1, anmærkningen</p>	<p>...</p> <p>For lufttrafiktjenesteudøvere på Færøerne og i Grønland er bestemmelserne i ATS-instrukserne fastsat direkte med hjemmel i luftfartsloven. Den 1. januar 2024 træder BL 7-5 dog i kraft og fra dette tidspunkt gælder for Færøerne og Grønland i et vist omfang tilsvarende bestemmelser om lufttrafiktjeneste som gældende for Danmark. Fra 1. januar 2024 vil ATS-instrukserne derfor også for Færøerne og Grønland hovedsageligt være gengivelse af indhold svarende til EU-lovgivningen relevant for udøvelse af</p>	<p>Enig.</p> <p>De væsentligste dele af afsnittet er indarbejdet i den justerede anmærkning til pkt. 1.1 – se Trafikstyrelsens bemærkninger oven for.</p>

Reference	Hørings svar	Trafikstyrelsens bemærkninger
	<p><i>lufttrafiktjeneste, jf. BL 7-5, idet enkelte bestemmelser dog også fortsat vil være fastsat direkte med hjemmel i luftfartsloven.</i></p> <p>...</p> <p>Ovenstående uddrag af anmærkningen til pkt. 1.1 foreslås omformuleret, da oprindelig tekst er meget uigennemskuelig:</p> <p><i>For lufttrafiktjenesteudøvere på Færøerne og i Grønland er bestemmelserne i ATS-instrukserne fastsat direkte med hjemmel i luftfartsloven hvor der i dag er undtagelser.</i></p> <p><i>Den 1. januar 2024 træder BL 7-5 i kraft, hvorefter bestemmelser gældende for Danmark og anført i ATS-Instrukserne i et større omfang gældende for Færøerne og Grønland.</i></p> <p><i>Efter 1. januar 2024 vil BL 7-5 med direkte hjemmel i luftfartsloven gengive undtagelser fra ATS-instrukserne for Færøerne og Grønland.</i></p>	
<p>ATS-instruks 0, pkt. 1.3</p>	<p>Omformulering samt - Hvorfor forkortelsen fsva.? Totalt omformulering af hensyn til modtager:</p> <p>1.3 Flyverkommandoen er national myndighed for militær luftfart. Nærværende ATS-instrukser, med undtagelse af ATS-instruks 16 og 17, er gyldig for militære lufttrafiktjenesteenheder og militær luftfart, hvor der ikke er taget særlige forbehold eller hensyn til militære gældende bestemmelser.</p>	<p>Delvis enig.</p> <p>Den sidste del af forslaget om en omformulering kan ikke imødekommes, da pkt. 1.3 er udarbejdet af Forsvaret og i øvrigt er rettet imod militære ATS-enheder og militær luftfart.</p>

Reference	Hørings svar	Trafikstyrelsens bemærkninger
		<p>Pkt. 1.3 affattes som følger:</p> <p>"1.3 Flyverkommandoen er national myndighed for militær luftfart. Nærværende ATS-instrukser, med undtagelse af ATS-instruks 16 og 17, har gyldighed for militære lufttrafiktjenesteenheder og militær luftfart, hvor der ikke er taget særlige forbehold eller hvor andre militære bestemmelser er anført som gældende."</p>
<p>ATS-instruks 3, pkt. 1.2</p>	<p><i>Bortset fra tilfælde, hvor adskillelse kan reduceres i nærheden af flyvepladser, jf. ATS-instruks 5, pkt. 4.2.1, 4.2.3 og afsnit 4.4, skal en flyvekontrolenhed tilvejebringe adskillelse ved højdeadskillelse, jf. kapitel 2., eller horisontal adskillelse, jf. kapitel 3.</i></p> <p><i>Anm.: Bestemmelser for adskillelse tilvejebragt ved hjælp af ATS-overvågningssystemer fremgår af ATS-instruks 10.</i></p> <p>Referencer opdateres som følge af forslag til ændringer i ATS-instruks 4 og ATS-instruks 5:</p> <p><i>1.2 Bortset fra tilfælde, hvor adskillelse kan reduceres i nærheden af flyvepladser, jf. ATS-instruks 4, pkt. 4.2.1, 4.2.3 og afsnit 4.4 samt ATS-instruks XXXXX, skal en flyvekontrolenhed</i></p>	<p>Noteret.</p> <p>Se kommentaren til ATS-instruks 4 nedenfor.</p>

Reference	Høringsvar	Trafikstyrelsens bemærkninger
	<p><i>tilvejebringe adskillelse ved højdeadskillelse, jf. kapitel 2., eller horisontal adskillelse, jf. kapitel 3. Anm.: Bestemmelser for adskillelse tilvejebragt ved hjælp af ATS-overvågningssystemer fremgår af ATS-instruks 10.</i></p>	
<p>ATS-instruks 4, pkt. 1.2</p>	<p>Punkt a udgår fra original tekst, da denne hører til under tårnadskillelse. Ordet dog, fjernes fra punkt 1.2, da dette blot er fyldord. Forslag – der anføres de givne nedsættelser sker i forbindelse med visuel anflyvning. Reference to AMC9. ATS.TR.210(a)(3)</p> <p>1.2 Adskillelsesminima kan dog nedsættes a) hvis kontortårnet har luftfartøjerne i sigte og kan etablere passende adskillelse, a) hvis de implicerede luftfartøjer har hinanden i sigte og rapporterer, at de selv kan holde adskillelse, eller € b) hvis et luftfartøj følger efter et andet og det efterfølgende luftfartøj rapporterer, at det har det foranflyvende i sigte og selv kan holde adskillelse.</p>	<p>Noteret.</p> <p>Trafikstyrelsen har forståelse for en ændring af ATS-instruks 4 og 5 som foreslået, henset til den nuværende opsætning af ATS-instrukserne.</p> <p>ATS-instruks 4 og 5 vil dog, i forhold til forslaget, ikke blive ændret i forbindelse med oktoberændringerne. Forslaget vil indgå i forbindelse med Trafikstyrelsens fremadrettede opdatering af instrukserne.</p>

Reference	Høringsvar	Trafikstyrelsens bemærkninger
ATS-instruks 5	<p>Tilføjes ATS-Instruks 5 som separat punkt, hvor 1.2 punkt a medtages da dette vedrører tårnkontrolltjeneste. Igen udgår ordet dog fra punkt 1.2 da dette er fyldord.</p> <p><i>Nedsættelse af adskillelse i nærheden af en flyveplads</i></p> <p><i>1.1 Under udøvelse af indflyvningskontrolltjeneste skal anvendes de adskillelsesminima, der er angivet i ATS-instruks 3, Flyvekontrolltjeneste generelt, eller de adskillelsesminima, der er angivet i ATS-instruks 4 samt i denne ATS-Instruks.</i></p> <p><i>1.2 Adskillelsesminima kan nedsættes i nærheden af en flyveplads:</i></p> <p><i>a) hvis kontrolltårnet har luftfartøjerne i sigte og kan etablere passende adskillelse,</i></p> <p><i>b) hvis de implicerede luftfartøjer har hinanden i sigte og rapporterer, at de selv kan holde adskillelse, eller</i></p> <p><i>c) hvis et luftfartøj følger efter et andet og det efterfølgende luftfartøj rapporterer, at det har det foranflyvende i sigte og selv kan holde adskillelse.</i></p>	<p>Noteret.</p> <p>Se kommentaren til ATS-instruks 4 ovenfor.</p>

Reference	Hørings svar	Trafikstyrelsens bemærkninger
ATS-instruks 8	Ingen kommentarer.	Noteret.
ATS-instruks 13	Ingen kommentarer.	Noteret.
Naviair:		
ATS-instruks 5, pkt. 4.9.4	<p>Pkt. 4.9.4 angiver (som hidtil) at kontroltårnet skal meddele indflyvningskontroltjenesten og luftfartøjer når LVO-procedurer påbegyndes og afsluttes. Meddelelsen til luftfartøjer kan (som hidtil) ske via radio-telefoni eller via ATIS.</p> <p>Det fremgår dog ikke længere af teksten i ATS-instruksen at information til luftfartøjer kan foregå via radio eller ATIS.</p> <p>Vi mener, at de bør overveje at inkludere dette, ligesom det tidligere har fremgået (i det gamle punkt 4.7.2 og 4.7.3 i ATS instruks 5).</p>	<p>Enig.</p> <p>ATS-instruks 5, pkt. 4.9.4 ændres som følger, hvor tilføjet tekst er markeret med blå skrift:</p> <p>4.9.4 Når særlige procedurer for LVO påbegyndes eller afsluttes skal kontroltårnet meddele dette til <i>luftfartøjer, enten på radio eller via ATIS, og til indflyvningskontroltjenesten.</i></p> <p>Fsva. generelle afsendelsesmåder af flyveinformationsmeldinger til luftfartøjer, henvises til ATS-instruks 6, kap. 3, Afsendelsesmåder.</p>
ATS-instruks 0, pkt. 1.3	<i>1.3 Flyverkommandoen er national myndighed fsva. militær luftfart, og nærværende ATS-instrukser, bortset fra ATS-instruks 16 og 17, har gyldighed for militære lufttrafiktjenesteenheder og militær luftfart i øvrigt i det omfang, hvor der ikke er taget særlige forbehold eller</i>	Spørgsmålet er noteret, og vil, efter aftale med Naviair, blive besvaret internt i Naviair, da spørgsmålet har været behandlet tidligere.

Reference	Hørings svar	Trafikstyrelsens bemærkninger
	<p><i>hvor andre militære bestemmelser er anført som gældende.</i></p> <p>Hvordan kan vi, som civile, vide, om der er andre militære bestemmelser anført som gældende?</p>	
<p>ATS-instruks 5, pkt. 4.4.1</p>	<p><i>4.4.1 Reducerede baneadskillelsesminima må kun anvendes i dagtimerne, fra 30 minutter efter solopgang til 30 minutter før solnedgang.</i></p> <p>Naviair ved godt at dette er et overordnet krav ved implementering af Reduced Runway Separation Minima, men vi vil alligevel endnu en gang påpege det uheldige i at man nu indfører en 3. tidsperiode tårnflyveledere skal forholde sig til. Dette kan øge risikoen for, at flyvelederne ved en fejl kommer til at forholde sig til forkerte tidsperioder. Vi har i forvejen defineret bestemmelser efter solopgang til solnedgang og VFR dagperioden, som er "omvendt" af den nye tidsperiode, nemlig 30 min før solopgang til 30 min. efter solnedgang.</p> <p>Vi vil gerne opfordre til at dette tages med når de nuværende procedurer skal evalueres.</p>	<p>Noteret.</p> <p>Trafikstyrelsen forventer ikke at EASA vil evaluere de pågældende procedurer.</p> <p>Det kan oplyses, at procedurerne har baggrund i ATM/ANS-forordningen, pkt. AMC9 ATS.TR.210(c)(2)(i), jf. PANS-ATM, afsnit 7.11, som begge anfører de samme tidsperioder.</p>

Høringsparter:

Myndigheder:

Flyverkommandoen;

ATS enheder:

Isavia ANS, Naviair, Esbjerg – Tyra, Mittarfeqarfiit, Odense, Stauning, Sønderborg, Vamdrup;

Organisationer og ATS-skoler:

Dansk Flyvelederforening, DATSO - FISO operatører, Entry Point North, Gate Aviation Training;

ARO enheder:

Herning, Sydfyn-Tåsinge, Thisted, Tønder, Viborg, Ærø.